

Większość odbiorników energii elektrycznej stanowi obciążenie impedancyjne dla źródeł napięcia sinusoidalnego. Odbiorniki takie pobierają moc pozorną, czynną i bierną. Spośród tych odbiorników większość ma charakter indukcyjny. Pobierają one moc bierną:

$$Q_{\text{ind}} = \omega L_{\text{odb}} I^2$$

Pobór mocy biernej przez odbiorniki energii elektrycznej jest zjawiskiem szkodliwym dla pracy linii i sieci elektrycznych transmitujących tę energię. Dlatego kompensuje się energię bierną elektryczną. Kompensacji dokonuje się najczęściej za pomocą kondensatorów dołączanych równolegle do zacisków odbiornika.

Kondensatory są źródłem mocy biernej

$$Q_{\text{poj}} = -\omega C U^2$$

Całkowita kompensacja mocy biernej następuje przy pojemności kondensatora spełniającego warunek

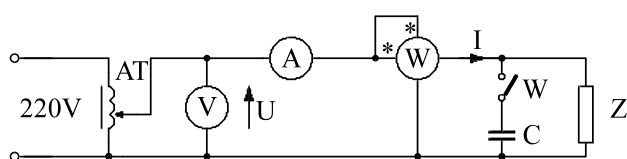
$$Q_{\text{ind}} + Q_{\text{poj}} = 0$$

a więc przy pojemności

$$C = \frac{Q_{\text{ind}}}{\omega U^2}$$

W warunkach kompensacji mocy biernej moc czynna pobierana przez odbiornik nie zmienia się, natomiast zmienia się moc pozorna (zmniejsza się pobierany prąd).

W układzie przedstawionym na schemacie poniżej należy zmierzyć moc pozorną $S = UI$, bierną $Q = \sqrt{S^2 - P^2}$ i czynną pobieraną przez odbiornik (wyłącznik W rozwarty). Następnie przy zwartym wyłączniku W dobrać wartość kondensatora C tak, aby nastąpiła kompensacja mocy biernej, czyli prąd osiągnął wartość minimalną. Przy tej wartości pojemności zmierzyć również moc czynną, bierną i pozorną. Wyniki pomiarów i obliczeń zapisać do tabeli:

Pomiary bez kompensacji

U	I	P	S	Q	cosφ oblicz
V	A	W	VA	var	-

Pomiary z kompensacją mocy biernej

U	I	P	S	Q	C Zastosow	C obliczone	cosφ oblicz
V	A	W	VA	var	μF	μF	-

Pytania kontrolne:

1. W jaki sposób skompensować moc bierną układu?
2. Jak wygląda wykres wektorowy układu skompensowanego i nie skompensowanego?
3. Jakie wartości osiąga cosφ dla układu skompensowanego i nie skompensowanego?

Opracowanie:

1. Opisać ekonomiczne i techniczne znaczenie współczynnika mocy cosφ.
2. Narysować wykres wektorowy dla układu skompensowanego i nie skompensowanego?